

KS. STANISŁAW TYLUS SAC

**WYBÓR DOKUMENTÓW SANKTUARIUM MARYJNEGO
W CZARNEJ**

Czarna, obecnie wieś i parafia w ziemi koneckiej – po raz pierwszy była wspomniana w latach 1511-1530 jako kuźnica, kopalnia rudy żelaza (*minera*)¹. W 1577 r. w dalszym ciągu jako kuźnica przynależy do parafii w Końskich i powiatu opoczyńskiego w woj. sandomierskim². Parafia Końskie aż do 1805 r. wchodziła w skład dekanatu Skrzywno, archidiaconatu kurzelowskiego, archidiecezji gnieźnieńskiej. Czarna wraz z Końskimi, w latach 1805-1818, przynależała jurysdykcyjnie do diecezji kieleckiej, a od 1818 r. do diecezji sandomierskiej.

Obraz Matki Bożej, zwanej dziś pod tytułem Czarneckiej Wychowawczyni, zasłynął cudownymi łaskami już w XVII w., objawiając się wiernym na drzewie. W tym miejscu zaraz po objawieniu wybudowano drewnianą kaplicę i umieszczono w niej obraz³. Z wizytacji przeprowadzonej z polecenia abpa gnieźnieńskiego Władysława Aleksandra Łubieńskiego na przełomie października-listopada 1759 r., przez ks. Tomasza Rudeckiego, dziekana skrzyneckiego, prepozyta par. Gowarczów i szpitala w Skrzywnem, wiemy, że istniał tu stary i zniszczony już drewniany kościół filialny „ecclesia seu capella”, dedykowany NMP, z cudownym obrazem⁴. W miejscu tej pierwotnej i rozwalającej się ka-

¹ Cyt. za T. Glińskim, *Sanktuarium maryjne ziemi koneckiej Czarna. Historia sanktuarium i parafii w Czarnej*, Ołtarzew 1978, Archiwum Prowincji Warszawskiej Stowarzyszenia Apostolstwa Katolickiego w Warszawie, maszynopis, s. 1.

² A. Pawiński, *Polska XVI wieku pod względem geograficzno-statystycznym*, w: *Źródła dziejowe*, t. 14, Warszawa 1886, s. 286. J. Wiśniewski, *Dekanat konecki*, Radom 1913, s. 51, nadmienia, że w XVII w. należała do par. w Odrowążu, co najprawdopodobniej jest pomyłką.

³ Wiśniewski, dz. cyt., s. 51-52.

⁴ Na końcu wizytacji parafii Końskie zapisano jedyne zdanie o kościele w Czarnej: „In eadem parochia in villa Czarna est ecclesia seu capella gratiose imaginis S.V. Mariae iam vetustata desolata quae est lignea”, *Visitatio decanalıs ecclesiarum et beneficiorum decanatus Scirinnenis [...] a. D. 1759*, Archiwum Diecezjalne we Włocławku, Wiz. 42, k. 23; S. Librowski, *Repertorium akt wizytacji kanonicznych dawnej archidiecezji gnieźnieńskiej*, cz. 1: *Akta przechowywane w Archiwum Diecezjalnym we Włocławku*, z. 2, „Archiwa, Biblioteki i Muzea Kościelne” (dalej cyt. ABMK), 29 (1974) s. 75-77.

plicy, Izabela z Humieckich Małachowska zbudowała w latach 1763-1764 murowaną kaplicę, uzyskawszy wprawdzie na to zgodę arcybiskupa gnieźnieńskiego W. Łubieńskiego – 16 marca 1763 (**dokument pierwszy**). Kaplicę filialną miał obsługiwać duszpastersko uposażony przez Małachowską wikariusz, podlegający parafii w Końskich. Prawdopodobnie fundatorka nie uposażyła wikariusza w Czarnej, ponieważ schematyzmy diecezji kieleckiej z początku XIX wieku nic nie wspominają o kościele filialnym, co również potwierdza ks. J. Wiśniewski⁵.

Następna wzmianka o kaplicy w Czarnej, należącej do par. i dekanatu Końskie, pochodzi dopiero z 1841 r.⁶ W 1887 r. przy kościele w Czarnej zamieszkał na stałe kapłan, a od 1894 r. prowadził już akta metrykalne⁷. W latach 1911-1930 wybudowano nową świątynię w stylu neoromańskim z obrobionego piaskowca, według projektów: arch. Stefana Lamparskiego z Radomia, a następnie Wacława Krzyżanowskiego z Krakowa⁸. Dnia 18 lutego 1919 r. bp sandomierski Marian Ryx nadał kościołowi w Czarnej prawa parafialne⁹. Konsekracji nowej świątyni i trzech ołtarzy dokonał 23 października 1930 r. biskup sufragan sandomierski Paweł Kubicki (**dokument drugi**). Wśród duchowieństwa obecnego wówczas na tej uroczystości warto wymienić ks. Kazimierza Tomasza Sykulskiego, proboszcza Końskich, szambelana papieskiego, obecnego Sługę Bożego, którego papież Jan Paweł II beatyfikował w Warszawie 13 czerwca 1999 r., a którego podpis istnieje w dokumencie konsekracyjnym kościoła.

Parafia w Czarnej została w 1971 r. przejęta przez księży pallotynów, którzy doprowadzili do skutku wieloletnie starania o koronację obrazu MB Czarnieckiej. Uwieńczył je obecny proboszcz i kustosz sanktuarium w Czarnej ks. Jan Kudłacik¹⁰. Dzięki tym staraniom Jan Paweł II wydał 23 lutego 1998 r. bullę zezwalającą na koronację obrazu (**trzeci dokument**). Koronacja wspomnianego obrazu odbędzie się 5 września 1999 r.

⁵ Wiśniewski, dz. cyt., s. 52.

⁶ *Consignatio cleri saecularis ac regularis dioecesis Sandomiriensis pro anno Domini confecta 1841*, Varsaviae 1841, s. 113: „Czarna capella”.

⁷ Wiśniewski, dz. cyt., s. 51.

⁸ K b., *Budownictwo kościelne w parafiach diecezji sandomierskiej za pierwsze 28 lat XX-go wieku*, w: *Rocznik diecezji sandomierskiej na 1930 rok*, opr. S. Grelewski, Sandomierz 1929, s. 20-21; *Rocznik diecezji sandomiersko-radomskiej 1989*, Sandomierz 1989, s. 105.

⁹ *Informator diecezji radomskiej*, Radom 1993, s. 24; Bożena Kuszał w pracy *Parafia Nawiedzenia Najświętszej Maryi Panny w Czarnej (1945-1997)*, praca magisterska na Wydziale Teologii KUL, Końskie-Lublin 1999, Archiwum Uniwersyteckie KUL, s. 20, cytuje datę wydania aktu erekcyjnego: 13 X 1919.

¹⁰ J. Kudłacik, *Dokumentacja przygotowywanej koronacji obrazu Matki Bożej Wychowawczynie w Czarnej*, „Wiadomości Prowincji Chrystusa Króla”, 1998, nr 5, s. 15-17, przytacza dokumenty: kard. Józefa Glempa do Jana Pawła II; kard. Georgiusa Mediny, prefekta Kongregacji ds. Kultu Bożego i Nauki Sakramentów (tłum.): bullę Jana Pawła II (tłum.).

Wybór dokumentów¹¹ został podyktowany tym, że prezentowane poniżej trzy z nich były dotychczas niezbrane historykom. Przez publikację posłużą bliżej do poznania dziejów parafii i sanktuarium w Czarnej.

*

[I. Dokument abpa Władysława Łubieńskiego z 16 III 1763 r.]:

Warszawa, 16 marca 1763 r.

Władysław Aleksander Łubieński, abp gnieźnieński, zezwala ks. [Piotrowi] Krokowskiemu, scholastykowi i prepozytowi w Końskich, aby położył kamień węgielny pod nową kaplicę w Czarnej, którą zamierza wybudować z własnych nakładów Izabela z Humieckich Małachowska, dziedziczka Czarnej.

Or.: Archiwum Parafii w Czarnej. Dokument papierowy.

Vladislaus Alexander Pomian a Łubna Łubienski Dei et Ap(osto)licae Sedis gratia archiepiscopus Gnesnen(sis), legatus natus Regni Poloniae et Mag-ni Ducatus Lithuaniae, primas, primusque princeps¹².

Ill(ust)ri ad(modu)m r(everen)do [...¹³] Krokowski scholastico et prae-posito ecclesiae parochialis in Konskie¹⁴, nobis in Christo dilecto, salutem in Domino. Exponi nobis fecit ill(ustrissi)ma et magnifica d(omina) Izabella de Humieckie Małachowska¹⁵, olim excell(entissi)mi illustri et mag(nifi)ci Jo-an-nis Małachowski supremi Regni cancellarii¹⁶ relicta vidua, bonorum Czarna

¹¹ Zastosowane w artykule skróty: n.k. – nowa karta; [...] – brakujący tekst w dokumencie; () – uzupełniony tekst dokumentu albo dowolny tekst tłumaczenia.

¹² Władysław Aleksander Łubieński h. Pomian (1703-21 VI 1767), abp metropolita lwowski 1758, abp metropolita gnieźnieński, prymas Polski 1759, kumulował jednocześnie opactwo tynieckie i paradyskie.

¹³ Puste miejsce, brak imienia.

¹⁴ Krokowski Piotr h. Bończa (†20 V 1767), scholastyk i prepozyt parafii Końskie w latach 1741-1767. Jego pomnik-głaz znajduje się w kościele koneckim od południowej strony. O tytule scholastyka wspomina wizytacja abpa W. Łubieńskiego z 1759 r., *Visitatio decanalis*, k. 20; Li-browski, dz. cyt., s. 76-77; Wiśniewski, dz. cyt., s. 127, 134.

¹⁵ Izabela z Humieckich Małachowska (1713-†Końskie 10 VII 1783), córka Stefana Humieckiego, wojewody podolskiego (†28 V 1736), żona Jana Małachowskiego (†1762).

¹⁶ Jan Małachowski (1698-†Końskie 25 VI 1762), stolnik koronny 1734, wielkorządca krakowski 1734-1736, podkanclerzy koronny 1735, kanclerz wielki koronny 1746, starosta opoczyński 1726-1752, ostrołęcki 1739, stronnik Sasów, zwolennik reform gospodarczych, w swoich dobrach rozwijał manufaktury. Informacje na temat rodziny Małachowskich cyt. za: A. Brzozowicz, *Jan Małachowski założyciel miasta Końskie Wielkie. Genealogia rodu Małachowskich herbu Nałęcz*, Warszawa 1997.

domina advitalitia, et possessrix qualiter in dicta villa sub parochia Konscen(sis), in locum lignae labentis ecclesiae seu verius oratorii (de dote enim illius minime constat), novam de solido muro pro maiori gloria Dei et in honorem BVM ibidem gratiis clarae, erigere et exstruere, sumptibus suis intendat, et ad hunc effectum materialia, et quaeque necessaria, atque artis murariae magistros actu conduxit, ex proinde quatenus ad tam pium et laudabile, ac aliis patronis exemplare opus, per consensum n(ost)rum ad effectum diruendi veterem molem et de muro solido erigendi templum novum, concurrere dignaremur supplicavit. Nos itaque huiusmodi desideriis singulari encomio dignis et coram Deo meritoriis annuentes, non solum benedictionem pastorem ad [...]tum¹⁷ finem laudatae excell(entissimi)mae ill(ust)r(issi)mae et mag(nificae) dominae advitalitiae et possestrici impertimur, verum d(e)l(egē) ad imponendum primum lapidem iuxta formam in Rituali Romano descriptam facultatem damus et concedimus. Ita tamen, ut ante omnia quatenus commoditas parochianor(um) [n.k.] exigit, quin ibi divina peragantur ex diruendo ligneo oratorio, capella construatur, et in ipsa ad consumationem futurae fabricae munia parochialia expediantur, ut quae excell(entissi)ma ill(ust)r(issi)ma et mag(nifi)ca fundatrix prospiciendo decori interno conservationi et durationi eiusdem fabricae, de dote pro vicario, ministris et aedificiis circa hocce oratorium, iure merito ad titulum filialis ecclesiae, parochiae Konscensis elevandum, collocandis, prout de iure cum omnimoda securitate prospicere velit, voluntatemque ad effectum deducat, conferat alias praesens facultas nulla sit. In quorum fidem etc. Dat(um) Varsaviae in palatio nostro hac die decima sexta mensis Martii 1763 a(nno). Vladislaus archiep(isco)pus primas mp.

[Tłumaczenie w j. polskim]:¹⁸

Władysław Aleksander Pomian z Łubny Łubieński, z Bożej łaski i Stolicy Apostolskiej arcybiskup gnieźnieński, legat urodzony, prymas i pierwszy książę Królestwa Polskiego i Wielkiego Księstwa Litewskiego.

Szlachetnemu i Wielce Czcigodnemu [...] Krokowskiemu, scholastykowi i prepozytowi kościoła parafialnego w Końskich, umiłowanemu Nam w Chrystusie – pozdrowienia w Panu. Jaśnie Wielmożna pani Izabela z Humieckich Małachowska, wdowa po Jaśnie Wielmożnym Janie Małachowskim, kanclerzu wielkim koronnym, dożywotnia właścicielka dóbr Czarna i zarówno dziedzicz-

¹⁷ Wyraz nie odczytany.

¹⁸ Niniejszym pragnę podziękować ks. Józefowi Targoszowi SAC za cenne uwagi, które naniósł na tekst tłumaczenia tego dokumentu.

ka wspomnianej wsi w parafii Końskie, przedłożyła nam, że zamierza erygować i wybudować ze swych funduszy, w miejscu walącego się drewnianego kościoła lub lepiej kaplicy (z uposażeniem bowiem tenże lichy pozostaje), nową z solidnego muru dla większej chwały Boga i ku czci NMP tu słynącej łaskami – i do tegoż wykonania sprowadziła materiały, również co konieczne – wynajęła biegłych w sztuce murarskiej – i dla tego tak pobożnego dzieła godnego pochwały dla innych patronów, prosiła nas pokornie abyśmy raczyli zatwierdzić zburzenie starej budowli i wzniesienie nowej świątyni z solidnego muru. Przeto My wychodząc naprzeciw tego rodzaju godnym pragnieniom i słusznym wobec Boga – ze szczególną pochwałą udzielamy nie tylko błogostawieństwa pasterskiego do sfinalizowania (budowy) Jaśnie Wielmożnej dożywotniej właścicielki i dziedziczki – lecz również mocą prawa dajemy i udzielamy pozwolenia do położenia pierwszego kamienia węgielnego według formy określonej w Rytuale Rzymskim. Tak jednak, jak tego przede wszystkim wymaga wygoda parafian – (pozwalamy) pod tym jednak warunkiem, żeby nie sprawowano w tym wypadku służby Bożej w zniszczonym drewnianym oratorium; (ale aby) tam wzniesiono kaplicę i w niej dokonywały się obowiązki parafialne aż do zakończenia przyszłej budowy; i aby Jaśnie Wielmożna fundatorka, mając na uwadze wewnętrzne zachowanie piękna i istnienie tejże budowy, z dotacją dla wikariusza, służby i dla zabudowań rozmieszczonych wokół tego oratorium, według słusznego prawa dla podniesienia rangi kościoła filialnego parafii Końskie, aby wobec tego chciałyby zgodnie z prawem zadbać o kompletne uposażenie i istotnie zamiar doprowadzić (do skutku) – znosząc inne aktualne przeciwne uprawnienia. Na świadectwo tego wszystkiego itd. Dano w Warszawie, w naszym pałacu, w tymże dniu 16 marca 1763 roku. Władysław, Arcybiskup Prymas, ręką własną.

[II. Dokument z 23 X 1930 r.]:

[Czarna], 23 października 1930 r.

Paweł Kubicki, biskup sufragan sandomierski, stwierdza że konsekrował kościół parafialny w Czarnej i umieścił w ołtarzu relikwie św. Klemencji, Gaudencji i Honorata oraz udzielił wiernym odpustu 40 dni.

Or.: Parafia w Czarnej. Dokument pergaminowy, znajdujący się w relikwiarzu. Pieczęć okrągła z napisem w otoku: + Paulus Franciscus Kubicki eppus tit. Chanathensis et sufr. Sandomiriensis.

An(no) MCMXXX die 23 Octobris. Ego episcopus Canathensis, sufraganeus Sandomiriensis consecravi ecclesiam hanc et altare hoc in honorem Visi-

tationis Beatissimae Virginis Mariae, et reliquias SS. Mart. Clementiae, Gaudentiae et Honorati in eo exclusi¹⁹, et singulis christifidelibus unum annum et in die anniversarii consecrationis huiusmodi ipsam visitantibus quadraginta dies de vera indulgentia in forma Ecclesiae conswetu connotavi²⁰.

L.S.

+ P(aweł) Kubicki ep(iscop)us²¹

Ks. W(alenty) Starzomski prał(at) op(atowski), dziek(an) i prob(oszcz) opocz(yński)²²

Ks. K(azimierz) Sykulski szamb(elan) p(apieski), dziekan konecki²³

Ks. Jan Szymczyk proboszcz par. Czarna²⁴

Ks. R(omuald) Śmiechowski prob. par. Bidziny²⁵

Michał Misiewicz

[Tłumaczenie w j. polskim]:

W roku 1930, dnia 23 października. Ja, biskup Canathensis, sufragan sandomierski, konsekrowałem ten kościół i ten ołtarz ku czci Nawiedzenia NMP

¹⁹ W tekście: *exclusi*; można też odczytać jako *seclusi*.

²⁰ W tekście: *con(n)ocavi*.

²¹ Paweł Franciszek Kubicki, ur. 15 I 1871, kandydat teologii, wyświęcony 1893, mianowany bpem Canatha, sufraganem sandomierskim i konsekrowany 1918, prałat scholastyk kapituły sandomierskiej 1919, †11 II 1944, *Catalogus ecclesiarum et cleri saecularis ac regularis dioecesis Sandomiriensis pro anno Domini 1930*, Sandomiriae 1929, s. 12-13; L. Grzebień, *Kubicki Paweł Franciszek*, w: *Słownik polskich teologów katolickich 1918-1981*, t. 6, Warszawa 1983, s. 247-250.

²² Walenty Starzomski, ur. 14 II 1871, wyświęcony 1893, proboszcz i dziekan opoczyński 1917, kanonik kolegiaty opatowskiej 1912, od 1933 r. w domu księży emerytów w Sandomierzu, †20 IX 1935, *Catalogus*, s. 15, 78; *Spis duchowieństwa i parafii diecezji sandomierskiej 1935*, Sandomierz [1934], s. 132; *Spis duchowieństwa i parafii diecezji Sandomierskiej 1936*, Sandomierz 1936, s. 136.

²³ Kazimierz [Tomasz] Sykulski, ur. 29 XII 1882, kandydat teologii, wyświęcony 1905, kanonik opatowski 1917, szambelan papieski 1922, proboszcz parafii Opieki NMP w Radomiu 1921-1929, proboszcz i dziekan konecki 1929, aresztowany 1 X 1941 i rozstrzelany 11 XII 1941 w Oświęcimiu, beatyfikacja jego odbyła się w Warszawie 13 VI 1999 r. w grupie 108 męczenników za wiarę, *Catalogus*, s. 15, 86; *Męczennicy za wiarę 1939-1945*, red. W. M. Moroz, A. Datko, Warszawa 1996, s. 196-199; D. Ścisła, *Parafia Opieki Najświętszej Marii Panny w Radomiu*, w: *Rocznik diecezji sandomierskiej na 1931 rok*, s. 291.

²⁴ Jan Szymczyk, ur. 24 XII 1890, wyświęcony 1914, proboszcz Czarnej 1920, †8 VII 1944, *Catalogus*, s. 86; *Spis duchowieństwa i parafii diecezji sandomierskiej 1944 i 1945*, Sandomierz 1945, s. 86.

²⁵ Romuald Śmiechowski, ur. 5 II 1892, wyświęcony 1914, proboszcz par. Bidziny (dekanat Zawichost) 1927, dziekan zawichojski 1938, †1960, *Catalogus*, s. 46; *Spis duchowieństwa i parafii diecezji sandomierskiej 1935*, Sandomierz [1934], s. 117; *Spis duchowieństwa i parafii diecezji sandomierskiej 1939*, Sandomierz 1938, s. 32, 176; R. Śmiechowski, *Parafia Bidziny*, w: *Rocznik diecezji sandomierskiej na 1930 rok*, s. 224.

i umieściłem w nim relikwie świętych męczenników: Klemencji, Gaudencji i Honorata, a poszczególnym wiernym, gdy ten kościół nawiedzą w ciągu roku i w dzień rocznicy konsekracji tejże świątyni, udzieliłem odpustu 40 dni według zwykłej formy Kościoła.

[III. Bulla Jana Pawła II]:

Watykan, 23 lutego 1998 r.

Jan Paweł II papież, poleca Edwardowi Materskiemu, biskupowi radomskiemu, aby w Jego imieniu ukoronował obraz Matki Bożej stynącej taskami w Czarnej.

Or.: Archiwum Parafii w Czarnej. Bulla pergaminowa z okrągłą pieczęcią, zwaną pierścieniem Rybaka, z napisem w otoku: Joannes Paulus PP II.

Joannes Paulus PP II. Ad perpetuam rei memoriam. Vitae christianae incrementum varia ratione foventes, magnopere curamus, ut pietatem erga Beatam Virginem, quae praecellit inter humiles et pauperes Domini incitemus. Cum igitur Venerabilis Frater Eduardus Materski episcopus Radomensis petierit, ut gratiosam imaginem Virginis, quae sub titulo Educatricis in sanctuario loci v(olente) D(eo) Czarna in dioecesi Radomensi pie colitur, pretioso diademate posset redimire, petitioni illi libenti animo obsecundare volumus. De sententia igitur Congregationis de Cultu Divino et Disciplina Sacramentorum, quam ratam habemus, Apostolica Nostra potestate petenti praesuli partes committimus ut memorata imagini Nostro nomine et auctoritate pretiosam imponat coronam, iuxta probatum liturgicum ritum. Speramus fore, ut omnes christifideles, qui eandem venerantur imaginem, ad altiozem etiam spiritualis vitae approbandam rationem incitentur. Contrariis quibusvis nihil obstantibus. Datum Romae apud Sanctum Petrum sub anulo Piscatoris die XXIII mensis Februarii anno MCMXCVIII, pontificatus nostri vicesimo.

+Angelus Card. Sodano Secretarius Status

[Tłumaczenie w j. polskim]:

Jan Paweł II Papież. Na wieczną rzeczy pamiątkę. Popierając z różnych względów wzrost życia chrześcijańskiego, troszczymy się bardzo, aby zachęcić do pobożności względem Błogosławionej Dziewicy, która góruje pośród pokornych i ubogich Pańskich. Skoro zaś Czcigodny Brat Edward Materski,

biskup radomski, prosił, aby mógł ukoronować kosztowną koroną łaskami słynący obraz Dziewicy, która odbiera cześć z woli Boga pod tytułem Wychowawczyni w miejscowym sanktuarium Czarna, w diecezji radomskiej, (przeto) chcemy tę prośbę chętnie poprzeć. (Na podstawie) orzeczenia Kongregacji ds. Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów, której postanowienie posiadamy, Naszą Apostolską władzą pozwalamy proszącemu biskupowi, aby Naszym imieniem i mocą, nałożył cenną koronę na wspomniany obraz, według zatwierdzonego obrzędu liturgicznego. Mamy nadzieję, że w przyszłości wszyscy wierni, którzy będą czcić ten obraz, będą mieli również (przez to) potwierdzoną zachętę do rozpoczęcia głębszego życia duchowego. Bez względu na jakiegokolwiek przeciwne zarządzenia. Dano w Rzymie u Świętego Piotra, pieczętując pierścieniem Rybaka, dnia 23 lutego 1998 roku, w dwudziestym roku Naszego Pontyfikatu.

+Angelus kard. Sodano, Sekretarz Stanu

Postulaty badawcze:

Ks. Henryk Rybus wydając *Regesty wybranych zapisek z akt działalności arcybiskupów gnieźnieńskich*²⁶, zamieścił dość interesujące, a równocześnie zagadkowe informacje dotyczące dziesięcin kościoła w Czarnej. Dwie pochodzą z XVI w.: (13 II 1545 „Decimarum Janikowice, Kawieczyn et Kemiola ad ecclesiam in Czarna”²⁷ oraz 18 II 1547 „decimarum Janikowice, Nakrzepice et Kawieczyn ad ecclesiam in Czarna”²⁸), a dwie pozostałe z pierwszej połowy XVIII w.: (27 XI 1726 „Decimarum Łachow ad ecclesiam in Czarna”²⁹; 14 X 1748 „Decimarum Janikowice ad ecclesiam in Czarne”³⁰).

Według nich Czarna posiadałaby już w XVI w. kościół, co trudno potwierdzić innymi źródłami. Ponadto miejscowości wymienione wyżej leżą na terenie różnych parafii: Dąbrowa nad rzeką Czarną (Janikowice, Kawęczyn), Radzanów (Kępina), Czarnca (Łachów), oprócz niezidentyfikowanych Nakrzepic. Można by to tłumaczyć tym, że o ile istniałby już wówczas kościół w Czarnej (nie określony przecież u H. Rybusa jako parafialny), to takie dziesięciny mogłyby doń należeć. Bywały bowiem przypadki, że kościoły miały uposażenie, dziesięciny w różnych miejscach, często odległych od siebie.

Nie ma też innej miejscowości o nazwie Czarna w archidiecezji gnieźnieńskiej, która miałaby kościół filialny czy parafialny, oprócz tej w dekanacie

²⁶ ABMK, 3 (1961) s. 111-404.

²⁷ Tamże, s. 172.

²⁸ Tamże, s. 174.

²⁹ Tamże, s. 330.

³⁰ Tamże, s. 350.

Skrzynno³¹. Pozostaje tylko ona. Stąd problem początku kościoła w Czarnej budzi wątpliwości i pozostaje otwartym problemem do dalszego opracowania. Myślę, że należałoby przesunąć początki kościoła filialnego czy nawet kaplicy dworskiej w Czarnej, trochę do tyłu, może nawet na XVI w. Dotychczasowe najstarsze informacje o kościele (względnie kaplicy) pochodzą z 1759 r. i stwierdzają, że kościół był stary i zniszczony. Może dalsze poszukiwania w archiwach kościelnych pozwolą dokładniej ustalić problem początku kościoła w Czarnej. Póki co, problem pozostaje otwarty.

³¹ Por. S. Litak, *Kościół łaciński w Rzeczypospolitej około 1772 roku*, Lublin 1996, indeksy miejscowości.

AUSWAHL DER DOKUMENTE DES MARIENSANKTUARIUMS IN CZARNA**ZUSAMMENFASSUNG**

Czarna, gegenwärtig Dorf und Pfarrei auf dem Gebiet um Końskie, wurde zum ersten Mal in den Jahren 1511-1530 erwähnt als Eisenhütte (*minera*), wo Erz ausgebrannt wurde. Das Bild der Mutter Gottes, heute als Erzieherin von Czarna bekannt, wurde schon im 17. Jahrhundert durch Wundergnaden bekannt. An dieser Stelle hat man gleich nach der Offenbarung eine Holzkapelle erbaut und dort das Bild angebracht.

Czarna gehörte juristisch bis zum Jahre 1805 dem Gnesener Erzbistum an (Pfarrei Końskie, Dekanat Skrzynno, Archidiakonat Kurzelów), in den Jahren 1805-1818 der Diözese von Kielce und seit 1818 der von Sandomierz. Die erst 1919 gegründete Pfarrei wurde 1971 von Pallotinern übernommen, welche die langjährigen Bemühungen, die Krönung des Marienbildes zu vollziehen, zustande gebracht haben.

Der Autor stellt das Dokument des Erzbischofs Władysław Łubieński von 1763 dar, das es genehmigt, an der Stelle der zerfallenen Kapelle eine neue Kirche zu erbauen.

Das zweite Dokument von 1930 berichtet über die Weihe der neuen Kirche, und das dritte ist eine Bulle des Papstes Johannes Paulus des II. vom Jahre 1998, und es bewilligt die Krönung des Marienbildes, die am 5. September 1999 stattfinden soll.

Übersetzt von Jolanta Janoszczyk